

Ardealul Juridic

Revistă de Drept și de Unificare Legislativă,
Doctrină, Jurisprudență, Legislație comparate

Revista apare regulat la 1. și 15, a fiecărei luni afară de lunile de vacanțe Iulie și August (iar în cursul anului excepțional ca număr dublu) când apare odată pe lună

Abonamentul pentru	Instituții și Autorități	400 Lei pe 1 an
Advocați	200 Lei pe 1 an	
Magistrați	200 Lei pe 1 an	
Un număr simplu	25 Lei	
Un număr dublu	25 Lei	
Un număr vechi	20 Lei	

Redacția: Strada Băii No. 13. Administrația: Strada Regina Maria No. 34 (Radio Reclam România S. A.) unde se primesc abonamente și ori ce cereri de adție. Telefon 630.

SUMARUL:

1. Abuzul de drept de *Traian Alexandrescu*
fost magistrat, Avocat.
2. Noua lege a chiriiilor (text).
3. Jurisprudența Stabilită de Inaltă Curte de Casație și Justiție. Complexul pentru Ardeal și Bucovina.
4. Supliment: Comentariul Codului civil Austriac de *Dr. Ștefan Laday*.

Abuzul de drept

Teoria abuzului de drept își găsește, din nefericire, aplicațiunea ei Jurisprudențială, în cazuri din ce în ce mai frecvente.

În perturbarea generală, provocată în ordinea morală, socială și juridică, de evenimentele războiului, cât și de cele ce au fost consecința lui, mai mult sau mai puțin directă, abuzul de drept, cu toate formele lui, înfinit de variate în intensitate și ca manifestare materială, apare ca o noțiune aproape curentă cu care ne întâlnim, la fiecare pas, în sfera dreptului privat și public.

La prima examinare a chestiunii de a se ști dacă exercițiul unei acțiuni în Justiție poate îmbrăca caracterul unui delict civil de abuz de drept, s'ar părea că un răspuns negativ s'ar impune fără ezitare.

Teoria clasică, că exercițiul unui drept nu ar putea expune pe titularul dreptului la o acțiune în daune, conform adagiului „neminem laedit qui suo jure utitur” a fost recunoscută, în repetate rânduri, de jurisprudență.

Această teorie, însă, potrivit căreia exercițiul unui drept în Justiție, nu ar putea expune pe parte la o acțiune în daune, nu este recunoscută ca exactă decât cu singura condițiune ca exercițiul dreptului să nu degenereze într-o culpă și să nu constituie un act de răutate sau de rea credință, ori o eroare gravă, echivalentă, în privința caracterului și consecințelor juridice, cu dolul.

Această rezervă, că exercițiul dreptului nu apără de daune decât atât timp cât nu poate fi asimilat unei culpe, este formulată, în mod constant, de secțiunea civilă a Casației franceze (Cas. fr. 2 Decembrie 1912; Pand. fr. 1913, I, pag. 254; idem 29 Maiu 1913; Pand. fr. 1916, I, pag. 75).

Din acest punct de vedere, s'a hotărât că poate fi socotit ca un abuz de drept și modul în care o parte înțelege a uză de facultatea de a reclama în Justiție, dând, de exemplu, o publicitate, nejustificată prin nimic, cererii sale. (Cas. fr. 25 Aprilie 1893, Pand. fr. 1896, I, pag. 93).

Teoria abuzului de drept, nu este o noțiune nouă în istoria responsabilității civile.

Fundamentul acestei teorii este în Digeste, fragmentul 26, intitulat de *damno infecto*. (Vezi pentru amănunte, Capitant, II, pag. 382).

Vom reproduce admirabila expunere din tratatul de drept civil al d-lor Ambrosie Colin et Capitant, cu privire la această chestiune:

Regula de drept *neminem laedit qui suo jure utitur*, nu

avea în dreptul roman înținderea și efectele absolute ce-i se atribuie, pe nedrept, astăzi. Nu trebuie să credem că acest adagiu juridic avea caracterul riguros și nediscutat al unui silogism, căci ar fi să ajungem la rezultate absurde și contrarii echității.

Romanii recunoșteau că exercițiul unui drept poate constitui, în unele cazuri, o culpă.

O interpretare a acestei reguli într'un sens absolut, ar duce la suprimarea a însuș principiului responsabilității civile.

Nu este cu puțință să admitem teoria, potrivit căreia orice act al omului, care nu este formal interzis de lege, constituie exercițiul unui drept. Omul ca element social, se bucură de un complex de facultăți și prerogative, cari sunt o emanare a acelor drepturi, atât de întinse și de generale, cărora li se dă numele de *drepturi publice*, sau cum se zicea altădată, de *drepturile omului*.

Tocmai prin exercițiul și uzul acestor facultăți și prerogative, omul săvârșește, de cele mai multe ori, acte prejudiciabile altuia.

Dacă aceste acte prejudiciabile nu ar da loc nici unei sancțiuni, am ajunge să restrângem cazurile de responsabilitate civilă, numai la actele formal interzise de lege, sau cu alte cuvinte, să facem ca această responsabilitate să fie inutilă, deoarece atunci când legea oprește un act, ea are și grija să prevadă o sancțiune civilă pentru această prohibițiune, ceea ce face după cum vedem, ca principiul responsabilității generale să nu mai fie necesar, devenind astfel de prisos.

O asemenea legislațiune ar duce la rezultatul că orice viață socială ar fi imposibilă, deoarece ar lăsa pe oameni, expuși, fără nici o apărare serioasă și eficientă, la cele mai grave prejudicii.

Acestea fiind principiile, pe cari se razimă vechiul adagiu juridic *neminem laedit qui suo jure utitur*, urmează că omul este obligat a nu dăuna prin acțiunea sa, pe acei cu cari trăiește împreună în societate, fie că el ar face uz de unul din drepturile civile, special atribuite fiecărui individ de către legea pozitivă, fie că el ar lucra în lemeul onora din acele drepturi generale, al căror complex asigură omului liberă întrebuintă a facultăților sale, fie că el ar încerca să-și valorifice un drept ce rezultă în favoarea sa din raporturile contractuale cu alții.

O asemenea interpretare, date acestei reguli de drept, face că ea să nu aibă înțelesul anti-social, ce i se atribuie, ci din contră să apară ca utilă și binefăcătoare, deoarece ea garantează omului sfera de independență și de responsabilitate, de care el are trebuință în manifestarea personalității sale.

În adevăr, exercițiul contradictoriu pe care oamenii împreună îl fac din drepturile lor, le cauzează o oarecare stănenire, iar câte odată chiar și daune.

Aceasta este, însă, prețul și condițiunea vieții sociale.

În orice caz omul nu va fi responsabil de aceste daune din momentul ce el va fi luat toate precauțiunile dictate de prudența obișnuită și va fi făcut dovada întregii diligențe ce i se poate și ce trebuie să i se ceară. (Capitant, II, pag. 382—383; Planiol II, ed. III-a, No. 782; Alexandrescu, V, pag. 37, 38, 401 și 169 cu trimiterile la jurisprudență și doctrină; vezi deasemeni bogata bibliografie indicată în Capitant, op. cit. pag. 382.)

TRAIAN ALEXANDRESCU

fost prim-președinte de tribunal Avocat

LEGE

privitoare la Regimul excepțional al raporturilor dintre proprietari și chiriași

(Publicată în Mon. Of. No. 68 de la 27/III și promulgată sub No. 1160 din 26/III 1924)

CAP. I.*Dispozițiuni generale*

Art. 1. Se prelungește de drept până la 6 Mai (23 Aprilie st. v.) 1927, în folosul chiriașilor și în condițiunile legii de față, numai următoarele contracte de închiriere și subînchiriere, scrise sau verbale, cari expiră la 6 Mai (23 Aprilie st. v.) 1924 sau în cursul acestui termen de prelungire:

1. Contractele având de obiect locuința chiriașilor sau subchiriașilor, persoane fizice, cetățeni români;

2. Contractele având de obiect locuința chiriașilor sau subchiriașilor străini, aflați la data promulgării acestei legi în serviciul Statului, județelor sau comunelor sau a întreprinderilor dependente de aceste autorități;

3. Contractele având de obiect localurile ocupate, în orice scop, de Stat, județ sau comune, instituțiunile și societățile-delegate prevăzute în bugetele acestora, precum și acele ocupate de căminurile și internatele școlare, de orice fel, etatizate.

4. Contractele încheiate, pentru reședințele legațiunilor și consulatelor precum și acele pentru locuințele membrilor corpului diplomatic sau consular toate sub condițiunea reciprocității.

Aceasta nouă prelungire operează, fie că expirarea contractelor se datorește împlinirii vechii prelungiri, fie încetării lor prin ajungerea la termen.

Art. 2. Nu sunt considerate ca locuințe imobilele sau diviziunile lor în cari se exercită un comerț sau o industrie de orice categorie, fie că chiriașii au sau nu locuința în acele imobile.

Când încăperile ocupate de meseriași dau loc la îndoială dacă atelierul sau locuința formează obiectul principal al contractului, comisiunea arbitrală va decide cari din aceste două caracterizează contractul, predominarea locuinței având de efect beneficiul prelungirii de sub art. 1.

Cad însă sub beneficiul prelungirii de sub art. 1 toate contractele având de obiect o singură încăpere, care pe lângă exercitiul comerțului sau meseriei servește și ca locuință.

Nici într'un caz, locuința lucrătorului la domiciliu cu bucătăria nu poate fi considerată ca atelier.

Art. 3. Contractele de închiriere sau subînchiriere cari nu cad sub prevederile No. 1, 2, 3 și 4 de sub art. 1, și cari au beneficiat de ultima prelungire legală, reintră sub regimul dreptului comun.

În acest scop, ca măsură tranzitorie, se acordă chiriașilor și subchiriașilor beneficiari ai acestor contracte, un termen de un an cu începere dela 6 Mai (23 Aprilie st. v.) 1924, pentru regularea situațiunii lor față de proprietar, în care interval vor putea să se folosească de imobilele ocupate.

La expirarea acestui termen evacuarea se va face potrivit art. 34 de sub cap. V.

Art. 4. Străinii chiriași cari nu intră în prevederile Nr. 2 și 4 de sub art. 1, nu pot beneficia de dispozițiunile acestei legi decât sub condițiunea reciprocității și dacă se găseau stabiliți în țară la 8 Noembrie (26 Octombrie) 1919.

Reciprocitatea se va dovedi printr'o atestare a ministerului român de afaceri străine.

Străinii români de origină, căzând sub prevederile art. 10 din legea pentru dobândirea și pierderea naționalității române, vor beneficia de prelungire în condițiunile chiriașilor și subchiriașilor de sub No. 1. art. 1.

Art. 5. Acordarea beneficiului acestei legi este subordonată împlinirii din partea chiriașilor și subchiriașilor de locuințe a următoarelor condițiuni:

1. Să aibă principala lor așezare în localitate;

2. Să se folosească de imobil personal și să-l ocupe în mod efectiv.

3. Să nu poseadă ei sau soțiile lor, în aceeași localitate, la data promulgării legii de față sau ulterior, un imobil sau apartament pe care l-ar putea locui și totuși îl țin nelocuit sau să nu aibă dreptul la locuință în natură dela autoritatea, întreprinderea sau patronul la care i-și prestează serviciile.

4. Să nu fi vândut, ei sau soțiile lor, după data de 6 Mai (23 Aprilie st. v.) 1920, oricare ar fi motivul, afară de acel pentru ieșire din indiviziune, un imobil în care au locuit sau ar fi putut locui, sau să o fi dat în chirie un imobil sau apartament în care au locuit sau ar fi putut locui.

5. Să nu ocupe imobile sau încăperi cari fac parte din uzine sau fabrici, sau cari au fost anume construite spre a servi de locuințe lucrătorilor și personalului acelor uzine sau fabrici.

6. Să nu fie contractul de închiriere de locuință un accesoriu al unui contract de muncă sau de serviciu, care s'a rupt din orice motiv, în care caz chiriașul va trebui să părăsească imobilul în curs de o lună dela această dată;

7. Să nu se folosească de imobil, pe baza unui contract de subînchiriere, oprit de contractul principal sau de legea în vigoare în momentul încheierii lui.

8. Să nu fie impus pentru un venit global mai mare de 400.000 lei, oarecare ar fi calitatea lor.

Art. 6. Funcționarii publici de orice categorie și grad, civili, militari și eclesiastici, transferați, pierd dreptul de prelungire la locuință după un an dela transferare, afară de cei detașați cu serviciul vremelnic sau alte însărcinări, în țară sau străinătate, cari își pot păstra locuința pentru familiile lor.

Acei cari au fost transferați înainte de data promulgării legii de față și se vor găsi la această dată fără locuință în localitatea în care au fost transferați se vor bucura în același scop și în aceleași condițiuni de un termen de un an de la prolongarea legii.

Ofițerii căsătorii și cu copii în cazul când sunt transferați într'o zonă cu stare de asediu își vor putea păstra locuința pentru familiile lor, dacă în localitatea în care au fost transferați nu pot găsi prin comisiunile de rechiziție, locuința necesară familiei lor.

Art. 7. Orice chiriaș, care beneficiază de dispozițiunile acestei legi, poate în lipsa altui acord cu proprietarul, să părăsească imobilul ocupat la 8 Noembrie (26 Octombrie st. v.) sau 6 Mai (23 Aprilie st. v.) ale fiecărui an, iar în teritoriile alipite la termenele corespunzătoare consacrate de uzurile locale, sub condiția de a notifica proprietarului această hotărâre cu cel puțin o lună înainte de aceste date.

Este nulă orice renunțare anticipată la prelungirea legală făcută la încheierea contractului prin contract sau prin act deosebit, de categoriile de chiriași de sub art. 10.

Art. 8. În caz de deces al chiriașului, beneficiul acestei legi se întinde la toți membrii familiei cari

locuiau cu defunctul de cel puțin 6 luni chiar dacă decesul este anterior acestei legi. Soțul supraviețuitor și copiii sunt dispensați de condițiunea termenului.

Pentru localurile în cari se exercită un comerț, sau industrie, beneficiul acordat de art. 3 îl au numai ascendenții, descendenții și soțul supraviețuitor, când sunt succesori și continuă comerțul sau industria defunctului.

În caz de despărțenie beneficiul prelungirii nu folosește soțului care părăsește imobilul, ci acela care rămâne, chiar dacă nu este titularul contractului.

CAP. II.

Stabilirea chiriei

Art. 9. Calculul chiriilor tuturor contractelor de închiriere, cari beneficiază de dispozițiunile art. 1 și 3 a acestei legi, se va face pentru întreg termenul de prelungire, luându-se de bază în Vechiul Regat chiria plătită la 23 Aprilie st. v. (Sf. Gheorghe) 1916, iar în celelalte părți ale țării acea plătită la 23 Aprilie (6 Mai) 1914.

Dacă imobilul nu a fost închiriat la datele de mai sus, calculul chiriei se va face luându-se de bază venitul constatat prin rolurile impozitului funciar din acel timp, și în lipsa lor chiria plătită la acele date pentru imobilele similare din localitate.

În calculul chiriilor din teritoriile alipite coroana se va socoti pretul drept 1 leu, iar rubla drept 2 lei și 50 bani.

Art. 10. Chiria anuală în contractele de închiriere de locuințe prelungite prin legea de față se fixează la o sumă reprezentând, după distincțiunea de la art. 9, chiria din 23 Aprilie st. v. (Sf. Gheorghe) 1916 sau 23 Aprilie (6 Mai) 1914, înmulțită:

Cu 4 pentru chiriașii cu un venit până la maximum una sută mii lei inclusiv; cu 5 pentru chiriașii cu un venit până la maximum una sută cincizeci mii lei inclusiv; cu 6 pentru chiriașii cu un venit până la maximum două sute mii lei inclusiv și cu 8 pentru chiriașii cu un venit până la maximum două sute cincizeci mii lei inclusiv.

Nici într'un caz însă chiria ce urmează a se plăti nu poate fi mai mică decât chiria plătită în Aprilie 1923.

Chiriașii cuprinși în acest articol sunt obligați, ori cari ar fi clauzele contractului, să mai plătească, în afară de chirie, toate taxele comunale ale imobilului în întregime când ocupă întreg imobilul și o parte proporțională când ocupă o parte din imobil.

Cheltuelile încălzitului și luminatului, procurate de proprietar, nu intră în calculul chiriei și cad în sarcina chiriașului în proporție cu încăperile ce folosește din imobil.

Dacă chiria n'ar acoperi totalul impozitelor de orice fel și procentele sarcinilor reale cari grevează imobilul la 1 Martie 1924, proprietarul va fi în drept de a cere comisiuni arbitrale stabilirea chiriei, care nici într'un chip nu va putea depăși a cincea parte din venitul chiriașului.

Art. 11. Chiriașul de locuință care nu cade sub prevederile articolului precedent, va plăti ca chirie pentru locuință suma ce va conveni cu proprietarul și în caz de neînțelegare, aceea ce se va fixa de comisia arbitrală și care, după distincțiunile de la art. 9, nu va putea fi mai mare decât chiria din 23 Aprilie st. v. (Sf. Gheorghe) 1916, sau 23 Aprilie (6 Mai) 1914 înmulțită cu 20, nici mai mică decât această

chirie înmulțită cu opt.

Art. 12. Chiriașii localurilor intrând sub prevederile art. 3, vor plăti pentru termenul prevăzut în acel articol o chirie fixă reprezentând, după distincțiunile de la art. 9, chiria din 23 Aprilie (Sf. Gheorghe) 1916 sau 23 Aprilie (6 Mai) 1914, înmulțită cu 14, plus taxele comunale aferente, afară de debitele de tutun și prăvăliile micilor industriași sau meseriași, cari vor plăti această chirie înmulțită cu 7, plus taxele comunale.

În orice caz, chiria nu va putea fi mai mică decât acea plătită în 1923.

Categoria de chiriași de sub art. 1 No. 4, căminele și internatele de sub No. 3, vor plăti chiria ce vor conveni cu proprietarii sau în caz contrar aceea ce li se va fixa de comisiile arbitrale, neputând înrece chiria plătită în anul 1916 sau 1914 înmulțită cu 20.

Statul, județul și comunele vor plăti pentru exercițiul bugetar în curs chiria din 1916 sau 1914 înmulțită cu cinci, când legea anterioară fixa sporul la trei și înmulțită cu nouă, când legea anterioară fixa sporul la șapte, și cu facultatea plății sporului din bugetul pe exercițiul 1925; dela 1 Ianuarie 1925 aceeași chirie înmulțită cu zece, iar de la 1 Ianuarie 1926 până la expirarea termenului de prelungire acordat prin legea de față, aceeași chirie înmulțită cu 20.

Art. 13. Sunt supuse sporului de chirie de sub capitolul de față și contractele de închiriere în curs de executare încheiate cu preț de chirie împus de legile excepționale, precum și cele încheiate înainte de 14—27 August 1916 în vechiul regat și 1/14 Aug. 1914 în celelalte părți ale țării.

Art. 14. Comisiunile arbitrale vor fixa chiriile ținând seamă de valoarea locativă a imobilului, de venitul anual al chiriașului și de acel al proprietarului.

Pentru stabilirea valorii locative a imobilului va lua în considerație situația și starea imobilului precum și numărul încăperilor, iar pentru fixarea veniturilor chiriașului va lua în considerare venitul său propriu și jumătate din venitul fiecărei persoane cu care locuiește împreună, afară de personalul de serviciu.

În evaluarea quantumului chiriei, venitul soțului se socotește întreg, chiar dacă contractul e pe numele soției.

În afară de aceasta va mai ține seamă de numărul membrilor din familie aflați în sarcina chiriașului, precum și de orice alte împrejurări speciale fiecărui caz în parte.

Până la pronunțarea comisiilor arbitrale, chiriașii chemați înaintea lor vor plăti la termen: cei de sub art. 10 chiria prevăzută de acel text; iar ceilalți chiriași chiria plătită în cursul anului 1923. Această plată îi pune la adăpost de decăderile rezultând din contract pentru neplata chiriei la termen. Această chirie pentru semestrul Aprilie 1924, va fi valabil plătită în termen de o lună dela data promulgării acestei legi, oricare ar fi termenul de plată fixat de contract.

Sporul de chirie, fixat de comisiile arbitrale, sub rezerva prevăzută la art. 48, va fi valabil pentru toți anii de prelungire și hotărârea va îndica termenul în lăuntrul căruia chiriașul va completa prețul chiriei.

Art. 15. Chiriașul se poate libera de obligațiunea plății chiriei fie achitând direct proprietarului suma datorită fie vărsând-o în termen la Casa de depuneri, la administrația financiară, ori la percepție și depunând recepisa la judecătorul de ocol al situațiunii imobilului închiriat și încunoștințând pe creditor

prin scrisoare recomandată, a cărei chitanță o va alătura la recepția pentru depunerea chiriei.

Prin această depunere chiriașul este liberat.

Plata se poate face și înainte de termen.

Orice formalități de ofertă reală prevăzute de dreptul comun se desființează în materie de chirie, chiar dacă prin contract s'a stipulat că plata chiriei se va face la domiciliul creditorului.

Judecătorul de ocol va da ordin să se libereze banii creditorului arătat în petițiunea chiriașului, fără nici o formalitate și fără nici o întârziere, îndată ce i se va face cerere de creditor.

În contractele de închiriere prelungite în condițiunile legii de față, neplata chiriei la termen atrage după sine desființarea deplin drept, fără somație sau judecată, a contractului de închiriere în favoarea proprietarului.

Art. 16. Pentru determinarea venitului anual al oricărui chiriaș nu se va putea lua în considerare decât suma rezultând din impozitul fixat pe anul 1923 asupra venitului său global, la care se va adăoga și jumătate din venitul global pentru fiecare din persoanele cu cari locuiește împreună calculat în acelaș chip.

Diurnele de orice fel nu se socotesc în venit.

CAP. III.

Regimul subînchirierii

Art. 17. Dela promulgarea legii de față, nici o nouă subînchiriere totală sau parțială nu se mai poate face pe tot timpul prelungirii de cât cu consimțământul proprietarului.

Orice abatere dela această dispoziție atrage pentru chiriaș pierderea beneficiilor acestei legi.

Art. 18. Actualele subînchirieri, prelungite potrivit legii de față, rămân în folosul întreg al proprietarului când încăperile au fost subînchiriate nemobilate, subînchiriașii devenind de drept chiriași ai proprietarului.

În asemenea caz chiriașul principal are drept, în termenul stabilit la art. 39, să ceară comisiunii arbitrale o reducere de chirie proporțională cu numărul și importanța încăperilor de cari a fost privat.

Când încăperile au fost subînchiriate mobilate raportul juridic continuă a subsista între chiriașul principal și subchiriaș, însă chiriașul principal este dator a plăti proprietarului o jumătate din prețul ce-l primește dela subchiriașul său. În caz când chiriașul în înțelegere cu subchiriașul ascund adevărul preț al subînchirierii, sau natura ei, ambii pierd beneficiile legii.

Prelungirea tuturor acestor contracte se face cu aceeaș chirie care s'a plătit în cursul anului 1923, fără a putea fi sporită.

CAP. IV.

Evacuări

Art. 19. Proprietarii și coproprietarii, cetățeni români, astăzi chiriași sau găzduși, stabiliți în localitate înainte de 27 Martie 1922 și cu proprietățile dobândite cel mai târziu până la 27 Martie 1923, se vor putea muta în casa lor în timpul aplicațiunii legii de față, cu condițiunea de a o locui ei și familie lor.

În schimb ei vor ceda celui evacuat, în aceeași localitate, locuința pe care o ocupau, afară de cazul când au fost găzduși provizor.

Proprietarul acestei locuinți este obligat să primească pe chiriașul evacuat.

Condițiunea de a fi stabiliți în localitate înainte de 27 Martie 1922 nu se cere proprietarilor și coproprietarilor cari sunt funcționari publici.

Dreptul de a intra în imobilele ce le aparțineau la data promulgării legii de față și fără obligațiunea schimbului de mai sus, îl au, în interesul general ce servesc, numai persoanele juridice de mai jos constituite până la 1 Martie 1924:

Bisericiile, prin eparhiile sau parohiile lor pentru locuințele parohilor și personalului ecleziastic necesar administrațiunii și cultului; ministerul instrucțiunii publice și fundațiunile controlate de el, pentru imobilele dobândite prin orice mijloc pentru înființare de școli și cămine școlare; ministerul sănătății publice și ocrotirilor sociale, prin autoritățile județene și comunale, direcțiunea generală a serviciului sanitar, direcțiunea generată a asistenței sociale, oficiul național I. O. V. și societățile-delegate de acesta din urmă, pentru așezăminte de asistență socială sau națională.

Evacuarea chiriașilor de către proprietari chiriași se va face din întreg imobilul sau numai din o parte, justiția urmând a ține seamă de nevoile proprietarului și ale familiei sale, după condiția, starea, profesiunea sa și dispoziția imobilului.

Prin familie se înțelege, atât pentru proprietar cât și pentru chiriaș: soțul, soția, ascendenții, descendenții, frații și surorile, precum și orice altă persoană cu care în mod obișnuit locuiesc împreună.

Nu vor putea fi însă evacuați în tot cursul prelungirii acordate prin legea de față.

1. Funcționarii publici și pensionarii civili, militari și ecleziastici, dependenți de Stat, județe sau comune, precum și aceia dependenți de Corpurile legiuitoare și de instituțiile a căror bugete se aprobă de Adunarea deputaților, întru cât vor cădea sub prevederile art. 10 și vor fi avut această calitate la 1 Martie 1924, chiar dacă contractul de închiriere este încheiat pe numele celui alt soț, al părinților, copiilor, ascendenților, fraților sau surorilor, cari locuiesc împreună cu ei;

2. Invalizii, orfanii și văduvele din război, din categoria de sub art. 10;

3. Statul, județele sau comunele pentru localitățile ocupate în orice scop, precum și celelalte instituțiuni de sub No. 3 ae art. 1;

Ministerul de instrucțiune publică și fundațiunile controlate de el, având de scop înființarea de cămine pentru studenții universitari, vor putea evacua la Sf. Gheorghe 1624 pe chiriașii din imobilele destinate acestui scop, chiar dacă fac parte din categoriile de sub No. 1, 2 și 3 de mai sus, afară de școli și internate școlare.

Art. 20. În caz de conflict între proprietari și chiriași pensionari, sau între vreuna din persoanele de sub No. 2 al art. 19. cu o alta din aceeaș categorie, sau cu pensionari, va decide justiția în favoarea părții celei mai în suferință, întru cât ambele părți domiciliază în aceeaș localitate.

Când proprietarul unui imobil dobândit înainte de 1 Martie 1924 este o persoană de sub No. 1 și 2, art. 19, și ocupă prin închiriere în aceeași localitate un imobil care satisface necesitatea chiriașului, din orice categorie afară de funcționarii publici din categoriile dela No. 1, art. 19 și pentru care nu se plătește o chirie mai mare, justiția va putea hotărî, în caz de neînțelegere între părți, ca proprietarul să ocupe imobilul său, iar chiriașul să intre în toate

drepturile pe cari legea le acordă proprietarului asupra imobilului în care locuia.

Dacă chiria e mai mare, justiția poate obliga pe proprietar la plata diferenței.

Proprietarul acestui din urmă imobil este obligat a primi pe noul chiriaș.

Art. 21. Proprietarul chiriaș care nu poate evacua pe chiriașul său, sau pe al unei persoane din familie, cu care locuiește împreună în mod obișnuit, din cauză că acesta beneficiază de una din excepțiile arătate în lege, nu poate fi evacuat nici el la rândul său de proprietarul său pe nici unul din motivele acestei legi.

Art. 22. Nu poate beneficia de dispozițiunile art. 19, 20 și 23 proprietarul care, după data de 6 Mai (23 Aprilie sf. v.) 1920, el sau soția sa au vândut, oricare ar fi motivul, afară de acel pentru ieșire din indiviziune un imobil din localitatea în care au locuit sau ar fi putut locui sau au dat cu chirie acel imobil sau un apartament în care ar fi putut locui precum și cei condamnați pentru speculă de locuință.

Art. 23. Proprietarul care locuiește el însuș o parte din imobil și are restul imobilului închiriat, va putea evacua pe chiriaș din tot restul imobilului sau din o parte, după aprecierea justiției, care va ține seamă de condiția, starea și profesiunea proprietarului și a chiriașului, dacă apartamentul sau camerele ce le ocupă sunt neîndestulătoare.

Această dispozițiune nu se aplică chiriașilor funcționari publici, din categoriile dela No. 1, art. 19.

Art. 24. Proprietarul, care dinainte de 1 Martie 1924 locuiește un imobil al său sau al soției sale și mai posedă tot dinainte de această dată în aceeași localitate, el sau soția sa un alt imobil închiriat, se va putea muta în imobilul închiriat, dând în schimb chiriașului imobilul ce-l ocupă, dacă posterior închirierii a survenit o cauză care face ca imobilul ce-l ocupă să-i fie neîndestulător pentru el și familia sa.

Această dispozițiune nu se aplică chiriașilor funcționari publici din categoriile dela No. 1, art. 19.

Art. 25. În aplicațiunea art. 19, 20 și 23 se acordă un termen de evacuare de 6 luni, din momentul pronunțării hotărârii definitive înăuntrul căruia evacuatul să-și poată găsi locuință.

Art. 26. Proprietarul va putea, oricând, evacua pe locatarul unei case sau a unui apartament obținute prin rechiziție atunci când locatarul a încetat să mai aibe însărcinările oficiale pe temeiul cărora s'a făcut rechiziția casei sau apartamentului.

CAP. V.

Instanțele de judecată și procedura

§. 1. Instanțele de drept comun

Art. 27. Toate acțiunile izvorâte din contractele de închiriere, pe baza legilor de prelungire a contractelor, afară de cele privitoare la fixarea chiriei, se vor judeca de judecătorul de ocol în ultima instanță când valoarea anuală a contractului excedându-se dările, nu întrece suma de 4000 lei inclusiv și în primă instanță și cu drept de apel la tribunal când valoarea anuală a contractului, excedându-se dările, nu întrece suma de lei 15.000 inclusiv.

În acțiunile în cari se prelinde o sumă de bani, fie cu titlu de chirie, fie cu titlu de daune derivând din contractele de închiriere, competența instanțelor este regulată de valoarea cererii, iar nu a contractului.

Art. 28. Tribunalul, ca primă instanță, va fi compus dintr'un singur judecător, care va fi președintele, sau un judecător. Supleantul nu poate judeca în asemenea afaceri.

Curțile de apel vor judeca în această materie cu complectul de trei judecători, deciziunile putând fi date cu o majoritate de două voturi.

Pentru judecarea acestor afaceri Curțile vor putea forma un complect separat, care va judeca în camera de consiliu în aceeași timp cu cei din ședință. La tribunale se vor putea forma două sau mai multe asemenea complecte.

Art. 29. Proprietarul reclamant va fi dator, sub pedeapsă de nulitate a acțiunii sau apelului său, a-și alege un domiciliu în orașul de reședință al instanței.

Chiriașul are în cursul duratei contractului domiciliul obligator la imobilul închiriat.

Când chiriașul este apelant și când domiciliul său nu este la reședința instanței, sub aceeași sancțiune este ținut a-și face alegere de domiciliu prin chiar declarațiunea de apel.

Aceleași obligațiuni le au și în contestațiile sau alte căi de atac la executare atât părțile cât și terții.

Art. 30. Reclamantul sau apelantul este dator a alătura în copie certificată de el toate actele sau documentele pe cari își sprijină cererea și pe cari la ziua judecării e obligat să le înfățișeze în original.

Când ei se servesc și de dovada interogatorului sau de proba cu martori, sunt obligați a le propune prin chiar petiția introductivă sau petiția de apel, alăturând și lista martorilor cu domiciliul lor.

Președintele care primește cererea va încuviința aceste dovezi, sub rezerva discuțiunii admisibilității lor, în ziua judecării.

Un duplicat de pe acțiune și apel împreună cu o copie de pe încheierea președintelui și a actelor depuse se va comunica odată cu citațiunea părții, care este dator ca, în termen de 15 zile dela primire, să depună la grefă actele și dovezile pe cari își prrijină apărarea sa.

Cererile în cari reclamantul sau apelantul nu se va fi conformat obligațiilor de mai sus vor fi respinse ca neregulat introduse, părțile va fi decăzut din dreptul de a se mai servi de asemenea probe.

Contra martorului care lipsește se va da mandat de aducere.

Art. 31. În acțiunile de această natură, nulitățile procedurii de chemare se acoperă prin prezența părții în instanță.

Dacă o parte se servește de un act nesuficient timbrat, judecata va trimite actul original administrațiunii financiare spre timbrare, păstrând o copie, fără însă a amâna pricina din această cauză.

Art. 32. Acțiunile se vor judeca în camera de consiliu de urgență, cu precădere și desbateri sumare.

Replica este lăsată la facultatea instanței, putând în orice caz a o restrânge numai asupra unor anumite puncte.

Hotărârile se vor pronunța fără drept de opozițiune atât în prima instanță cât și în apel.

Execuția provizorie a hotărârilor se va acorda numai când instanța o va crede necesară după regulile stabilite de dreptul comun.

Art. 33. Termenul de recurs sau de apel, dela judecătoria la tribunal, precum și termenul de apel dela tribunal la Curte, vor fi de 10 zile dela pronunțare.

În înțelesurile în cari dreptul de contestație la executare nu există, termenul căilor de atac extraordinare (opoziție, justificare, reînegrare) va curge dela comunicarea sentinței.

Termenul de recurs la Curtea de casație contra deciziunilor Curților de apel sau a sentințelor definitive ale tribunalelor este de o lună dela pronunțare.

Art. 34. Chiriașii și subchiriașii prevăzuți de art. 3, cari ar preînde că au drept să dețină imobilul și peste termenul de un an sunt obligați ca în interval de 6 luni dela promulgarea legii să introducă acțiune conform art. 26.

Acei cari până la data de mai sus nu se vor fi conformați acestor dispozițiuni, vor fi decăzuți din dreptul de a mai ridica vreo împotrîvire în contra expulzării lor din imobil.

Chiriașii și subchiriașii cari deși nu au intențat acțiune nu vor părăsi imobilul la data expirării termenului de un an vor fi evacuați cu ordinul justiției.

În acest scop instanța competentă după valoarea contractului, după cererea proprietarului și citarea de urgență a părților în camera de consiliu, va pronunța ordonanța de expulzare dacă chiriașul nu poate face dovada că a introdus acțiunea în termenul mai sus arătat fără drept de opoziție și apel.

Chiriașul sau subchiriașul care deși nu a intențat acțiunea prevăzută din alin. 1 nu va părăsi imobilul la data de 6 Mai (23 Aprilie st. v.) 1925, va fi condamnat prin ordonanța președențială a plății proprietarului o chirie care să reprezinte de 10 ori chiria semestrului din anul precedent.

Aceasta sumă este ireductibilă și chiriașul va fi condamnat la plata ei chiar dacă n'ar fi trecut decît cu o zi peste termenul de 3 zile consacrat de obiceiuri de data de 6 Mai 1925.

În caz de recurs nu se poate admite suspendarea executării.

§. 2. Despre judecarea recursurilor

Art. 35. Motivele de recurs vor fi depuse în termenul prevăzut de legea Curții de casație pentru afacerile urgente.

Art. 36. Pentru judecarea recursurilor în această materie, Curtea de casație va forma un complot permanent de 5 membrii delegați din sânul ei de către primul-președinte de acord cu președinții de secțiune.

Desbaterile înaintea Curții de casație vor fi sumare. Președintele poate determina spațiul de timp în care desbaterile trebuie terminate.

În recursurile de această natură raportul se suprimă.

Art. 37. — Pentru judecarea acestor recursuri se vor ține cel puțin 3 ședințe pe săptămână și de preferință în zilele când Curtea nu are procese sorocite iar în mod excepțional se vor putea fixa ședințe și dimineața începând dela ora 9.

Pentru zilele în cari Curtea nu lucrează obișnuit precum și pentru ședințele de dimineață membrii delegații în aceste comploturi au dreptul la o indemnizație ce se va stabili prin decizie ministerială.

Deciziunile Curții de casație în această materie se pronunță în toate cazurile fără drept de opoziție.

În caz de casare, Curtea va putea evoca și judeca și fondul dacă cauza nu reclamă noi constatări de fapt și dacă casarea nu s'a făcut prin violarea regulilor de procedură prevăzute sub sancțiunea de nulitate.

În caz de casare pentru lipsa unor constatări de fapt, trimiterea pentru reînegrarea probelor se va face la aceeași instanță a cărei hotărîre sau decizie a fost casată.

Pentru lucrările complotului nou creat se vor numai la secțiunea I. conform legii organice a acestei Curții, încă doi ajutoari de grefă, un copist și o dactilografă.

§ 3. Despre comisiunile arbitrale

Art. 38. — Se înființează pe lângă fiecare Curte de apel și în celelalte localități pe lângă fiecare tribunal, după necesitățile apreciate de ministerul de justiție una sau mai multe instanțe, denumite „comisiuni arbitrale“, compuse din doi magistrați și un delegat al fiscului.

Magistrații vor fi: în localitățile unde există Curte de apel un consilier al Curții și un alt magistrat dela instanțele judecătorești locale, delegați de primul-președinte al Curții de apel; iar în localitățile unde nu e Curte, comisiunea va fi compusă din: primul-președinte sau președintele tribunalului și un judecător, delegat tot din primul-președinte al Curții.

Delegatul fiscului va fi administratorul financiar, sub administratorul financiar, sau un alt funcționar superior, până la gradul de șef de secție inclusiv delegat de administratorul financiar.

Aceste comisiuni sunt competente a judeca cererile pentru fixarea chiriilor.

Ședințele se vor ține în localul tribunalului în camera de consiliu, dimineața, începând dela ora 9.

Primul-președinte al Curții de apel pe lângă magistrații delegați va desemna și câte un alt magistrat supliment care să-i înlocuiască în caz de lipsă sau împiedicare.

Primul-președinte sau președintele tribunalului va fi înlocuit în asemenea cazuri de magistratul în drept după normele legii de organizare.

Membrii comisiunii și grefierul ei vor avea dreptul la o diurnă care se va fixa de ministerul justiției.

Pentru comunele urbane nereședințe de tribunal și pentru comunele rurale, cererile pentru fixarea chiriei vor fi judecate de judecătorul de ocol respectiv.

Art. 39. Cererile pentru fixarea chiriei în conformitate cu dispozițiunile acestei legi se vor putea introduce numai în curs de 30 zile dela promulgarea legii. Ele se vor face pe hârtie liberă în dublu exemplar și vor fi însoțite, sub pedeapsa de a nu li se da curs, de recipisa administrațiunii financiare de plata unei taxe speciale de 3 la sută calculat asupra sporului de chirie pe un an, pretins de proprietar, iar o taxă fixă de una sută lei pentru cererile din art. 18.

În aceste cereri petiționarul va arăta numele, pronumele profesiunea și domiciliul chiriașului, imobilul sau apartamentul ce-l ocupă, chiria ce o plătește și orice alte informațiuni necesare comisiunii pentru fixarea chiriei, precum și sporul ce pretinde.

La cerere se vor anexa toate actele, în copie certificate, de cari se servește precum și un certificat liberat de percepția respectivă, constatator de impozitul ce-l plătește chiriașul pe venitul global.

Președintele îndată ce primește cererea fixează pe original și pe duplicat termenul de înfățișare, care nu va putea fi mai lung de 15 zile dându-l în cunoștința reclamantului. Duplicatul se trimite oficial de către greșier organelor administrative competente spre a-l preda persoanei în drept, sub pedeapsă de nulitate, cu cel puțin 5 zile înainte de termen, dresându-se pentru aceasta acte conform dispozițiilor dreptului comun.

Art. 40. La ziua înfățișării părțile se pot prezenta în persoană asistate de avocați dacă vor voi, sau prin procuratori. Comisiunea nu va încuviința decât desbateri sumare, după care va stabili sporul de chirie convenit în conformitate cu dispozițiile legii, obligând pe chiriaș la plata lui.

Dacă pârâtul se va servi de acte, reclamantul este obligat a lua cunoștință de ele în instanță și numai în cazuri excepționale comisiunea va putea să acorde amânarea cel mult pentru a doua zi cu termen în cunoștință.

Când din desbaterile urmate ar rezulta că vizitarea imobilului este decisivă în cauză, comisiunea se va transporta la fața locului; desbaterile însă nu se vor mai redeschide după efectuarea descinderii, urmând a se pronunța numai hotărârea.

În afacerile de competența instanțelor arbitrale dovada cu martori nu este îngăduită.

Art. 41. Hotărârile comisiunilor arbitrale vor fi motivate; ele se pot pronunța cu majoritate de două voturi, fără drept de opoziție și apel, ci numai cu drept de recurs în termen de 15 zile dela pronunțare la Curtea de casație, care va judeca potrivit art. 35 și următori din această lege.

Hotărârea judecătorului de ocol va fi supusă recursului la tribunal în același termen.

Când cererea de spor este admisă, chiriașul nu va putea fi obligat la alte cheltuieli decât plata taxei de 3 la sută, care va fi înglobată în sporul acordat pe primul an.

CAP. VI.

Dispozițiuni finale tranzitorii și penale

Art. 42. Legea de față nu se aplică imobilelor construite în condițiile legii pentru încurajarea construcțiilor de clădiri din 23 Iulie 1921, imobilelor vechi cărora după această dată li s'au făcut reparațiuni radicale, nici acelor care prin legile anterioare au fost redacte regimului de drept comun.

Totuși proprietarii persoane juridice cari au cumpărat imobilul sub regimul legilor excepționale, sau aceia cari au transformat după data legii pentru încurajarea construcțiilor imobile ale lor din locuințe în biouri, nu pot evacua pe chiriașii prevăzuși la art. 5.

Nu pot beneficia de prelungirea de sub No. 1, art. 1, chiriașii și subchiriașii ce se vor găsi la data promulgării legii de față ocupând încăperile întreprinderilor industriale, publice sau particulare, destinate locuinței lucrătorilor și personalului tehnic sau administrativ al acestor întreprinderi.

Acești chiriași sau subchiriași vor avea un termen de evacuare de șase luni dela data promulgării.

Art. 43. Orice fraudă sau alcătuiri de orice fel puse la cale de proprietari sau chiriași fie în scopul de a putea beneficia de oricare din dispozițiile acestei legi, fie în scopul de a le eluda, vor putea

fi stabilite în fața tribunalelor ordinare prin orice mijloace de probațiune.

Art. 44. Acțiunile în curs de judecată, la data promulgării legii, vor continua a fi judecate de instanțele în fața cărora se găsesc pendinte, numai dacă s'a pronunțat o hotărâre asupra lor.

Dispozițiile de sub cap. I, III, IV, V și VI ale legii de față se aplică și proceselor în curs înaintea oricărei instanțe de fond.

Hotărârile nedefinitive, pronunțate sub imperiul legilor vechi, rămân supuse căilor de atac prevăzute în acele legi.

Recursurile pendinte, la punerea în aplicare a acestei legi, la secția I a Curții de casație, precum și acelea ce se vor mai declara potrivit dispozițiilor de mai sus, se vor judeca de comitetul permanent prevăzut la art. 36 al acestei legi după normele acolo stabilite.

Chiriași din comunele rurale cari până la legea de față au beneficiat de prelungirea contractelor, vor avea un termen de șase luni dela 23 Aprilie (6 Mai) (Sf. Gheorghe) 1924, pentru evacuarea, în caz de neînțelegere cu proprietarul.

Art. 45. Proprietarii cari vor obține evacuarea chiriașului din imobilul lor închiriat și nu se vor muta ei și familiile lor, vor fi pedepsiți cu o amendă reprezentând de zece ori chiria ce li-se plătea de foști chiriași, precum și o despăgubire către aceștia, reprezentând cheltuielile mutafului și diferența de chirie ce o plătesc.

Deasemenea proprietarul care va schimba destinațiunea unui imobil servind de locuință în aceea de comerț sau industrie, va fi pedepsit cu amendă dela 10.000—50.000 lei obliget a readuce de îndată imobilul la destinațiunea lui anterioară.

În caz de neexecutare va plăti această amendă încincită.

Cu aceeași pedeapsă se va pedepsi acela care va specula, va primi sau va da sub orice formă chirii mai mari decât cele stabilite prin legea de față.

Caracterul amenzilor de mai sus e civil și vor fi pronunțate de judecătorul de ocol în primă instanță.

Art. 46. Orice proprietar care, în scopul vândit de a s'li pe chiriașul său să se mute, va săvârși acte de natură a tulbura liniștită folosința la care acesta are dreptul, se va pedepsi cu amendă dela 1000—10.000 lei sau cu închisoare dela 15 zile la 4 luni.

Acest delict special este de competența judecătorului de ocol în prima instanță, și va fi judecat după regulile și procedura legii privitoare la instruirea și judecarea flagrantelor delicta, lege aflată în vigoare astăzi în Vechiul Regat și ale cărei dispozițiuni se întind în tot cuprinsul țării cu privire numai la acest delict.

În orașele nereședințe de tribunal sau comunele rurale, judecătorul de ocol va îndeplini atribuțiile date procurorului prin zisa lege.

Cu aceeași procedură și aceleași pedepse se vor judeca și pedepsi și chiriașii cari, prin fapte de natura celor mai sus arătate, vor tulbura liniștită folosința a proprietarilor lor cu cari locuiesc împreună.

Art. 47. Acțiunile în reziliere introduse pe baza art. 1, aliniatul ultim din decretul lege No. 1420 din 1920, pendinte în fața instanțelor judecătorești, vor continua a fi judecate pe baza regulilor admise prin acel decret.

Art. 48. În ultimul an al aplicării legii chiriașul sau proprietarul va putea cere rectificarea chiriei în raport cu situația valutară din momentul exigibilității ei. Comisiunea arbitrală respectivă se va pronunța în acest caz după procedura specială prevăzută la cap. V, § 3.

Art. 49. Toate legile, decretele-legi și regulamentele privitoare la prelungirea contractelor de închiriere se arogă și ori unde legea de față nu dispune, se aplică dispozițiunile legilor civile în vigoare consacrând dreptul comun.

Accastă lege s'a votat de Adunarea deputaților în ședința dela 25 Martie anul 1924 și s'a adoptat cu majoritate de una sulă patru voturi, contra unu; iar în ziua de 26 Martie a fost votată la Senal, și s'a adoptat cu unanimitate de 91 voturi.

Aplicarea legii chirilor

Comisiile arbitrale

Art. I. Se înființează pe lângă fiecare Curte de Apel și pe lângă tribunale, în localitățile unde nu există Curți de Apel, câte o comisiune arbitrală care să judece afacerile prevăzute sub art. 2, 10, 11, 12, 14 și 18 din legea privitoare la regimul excepțional al raporturilor dintre proprietari și chiriași.

Art. II. La expirarea termenului de 30 zile prevăzut la art. 39 din legea de mai sus pentru introducerea acțiunilor de competența acestor comisiuni, dnii primpreședinți sau președinți ai Curților de Apel vor raporta ministerului numărul afacerilor întrate pentru fiecare comisiune din circumscripția Curții și-și vor da părerea dacă, pentru judecarea acestor afaceri, mai este necesară înființarea și a altor comisiuni și anume câte pentru fiecare localitate.

Circulară Curților de Apel

„Noia lege asupra chirilor a fost promulgată prin „Monitorul Oficial“ No. 68 din 27 Martie curent. După art. 38 din lege, vor funcționa pe lângă fiecare Curte de apel și unde nu sunt Curți pe lângă tribunal, câte o comisiune arbitrală compusă în localitățile unde este Curte, dintr'un consilier și un alt magistrat dela instanțele judecătorești locale desemnat de Dv. iar în localitățile unde nu este Curte din primul președinte sau președinte și un judecător delegat tot de Dvoastră.

Cum cererile de competența acestei comisiuni trebuesc introduse conform art. 39 din lege în termen de 30 zile dela promulgarea legii, pentru ca părțile să nu piardă din termenul fix, vă rog să luați măsuri pentru delegarea de urgență a acestor magistrați pentru ca în ziua promulgării legii ele să poată funcționa.

Dacă numărul afacerilor introduse vor motiva înființarea unei a doua comisiuni ne veți înștiința la timp.

JURISPRUDENȚA STABILITĂ

DE

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE Complexul pentru Ardeal și Bucovina

Secțiunea I. Ardeal

Legitimitatea copilului. Contestarea legitimității unui copil pe motiv că soțul fiind sub armă n'a coabitat cu mama copilului în timpul cricic. Lipsa unei dovezi neîndoelnice. Deducțiune greșită a faptelor. Prezumțiunea legii. §. 158 și 138 c. civ. austriac. (Deciziunea No. 1357—922).

Recuzare. Societate anonimă de exploatarea unei păduri. Recuzarea tribunalului. Competința Inaltei Curți de a judeca cererea. Bănuială temeinică. Imposibilitatea trib. recuzat de a se completa. Delegarea altui tribunal. §. 65 pr. civ. (Deciziunea No. 1359—922).

Secțiunea I. Bucovina

Proces de reînnoire. Mijloace de dovadă descoperite ulterior. Satisfacerea cerințelor legii pentru admiterea acțiunii în reînnoire. § 530 al. 7 pr. civ. Introducerea ei în termen. § 534 al. 4 pr. civ. Părerea greșită a Curții de apel. Informarea deciziunii Curții. (Deciziunea 1129—922).

Secțiunea II. Ardeal

Crimă de tănuire. Aprecierea dovezilor. Dreptul suveran al instanței de fond. § 385 punctul 1 lit. a). În ce caz e admisibilă nulitatea prevăzută de acest text. (Deciziunea No. 359—923).

Falsificare. Falsificare de document privat. Motiv de recurs asupra aprecierii dovezilor. Neadmisibilități. § 385 punctul 1 a). Fixarea pedepsei. § 403 punctul 1 c. pen. Cuanțul ei. § 385 punctul 3 pr. pen. (Deciziunea No. 360—923).

Crimă de furt. Circumstanțe atenuante. Aprecierea lor în raport cu gravitatea faptelor. § 92 c. pen. Comunicarea sentinței. Când e necesară. § 425 al. 3 pr. pen. (Deciziunea No. 361—923).

Crimă de furt și tănuire. Recurs neadmisibil contra aprecierii dovezilor. § 385 punctul 1 a). Știința că obiectul e de furat ca element al delictului de tănuire. § 370 c. pen. (Deciziunea No. 362—923).

Crimă de tănuire și fals. Sentință confirmătoare dată de Curtea de apel. Neagravarea pedepsei. Mulțumirea acuza pe sentința dată. Recurs neadmisibil. Aprecierea dovezilor. Stare faptică. § 33 al. 3 pr. pen. Circumstanțe atenuante neînsemnate. § 92 c. pen. (Deciziunea No. 363—923).

Mituire. Recurs în nulitate contra unei hotărâri premergătoare fără rezervarea acestui remediu de drept cu ocaziunea recursului contra sentinței finale. Neadmisibilitate. § 426 punctul 3, 395 și 387 punctul 1 c. pen. § 31 al. 2 pr. pen. Existența infracțiunii. Cadrele pedepsei. § 385 punctul 1 a) și c. punctul 2 pr. pen. Recurs pe motiv nedeterminat. (Deciziunea No. 365—923).

SECȚIA I. ARDEAL

Decizia No 1357—922 Ardeal Dosar No 1214—921

S'a luat în cercetare petitul de reviziune prezentat de intimatele văd. lui Nicolae Todea născută Lina Lazăr și minoreana Ana Todea în contra sentinței Curții de Apel din Cluj No C II 1175—23—1918 în procesul intentat de reclamentele Maria Todea măritată cu Caudiu Indreiu și văd. lui Nicolae Todea născ. Reveca Truța pentru contestarea nașterii legilime.

S'a prezentat numai Dl Avocat Dr. Oanea ca substitut în baza procurei dela dosar, al Dlui Martin Kofasy avocatul Mariei Todea, reclamantă. S'a ascultat raportul Dlui Cons. Dr. I. Nemet și Dl Dr. Oanea care a cerut a nu se admite cererea de reviziune.

Curtea deliberând, asupra cererei de reviziune în care intimatele atacă sentința Curții de Apel afir-

mând, că instanța cu violare de drept a declarat de neligitimă pe copila cu numele Ana (intimata II), pentru că nu s'a dovedit imposibilitatea coabitării, în timpul critic a bărbatului Nicolae Todea cu soția sa Lina Lazăr, mama copilei Ana, mai ales fiind cu privire, că Nicolae Todea venind în concediu înainte de nașterea copilei cu vre'o 1½ lună tot timpul concediului l-au petrecut împreună cu soția sa și n'a contestat nici când legitimitatea noui născândei, apoi o mare parte din martori sunt interesați fiind crezii decedatului Nicolae Todea, cer intimatelor respingerea acțiunii.

Având în vedere sentința Curții de Apel din care rezultă că reclamantele au cerut declararea de ilegitimă a copilei pe care a născut-o soția lui Nicolae Todea la 18 Iulie 1917 pentru că bărbatul mamei copilei în timpul conceperei a fost dus în război și Curtea aflând de dovedit că Nicolae Todea n'a fost acasă în timpul critic al conceperei și deducând de aci imposibilitatea a schimbat sentința forului prim a admis acțiunea reclamantilor.

Considerând, că este prezumțiune de drept, că copiii născuți din și sub durata căsătoriei părinților în limitele prevăzute în lege, se consideră legitimi, față de această prezumțiune în cazul prezent din simplul fapt stabilit de Curtea de Apel în baza depunerilor martorilor Georgiu Todea și Ioan Todea, cu care decedatul Nicolae Todea a fost împreună în război și anume, din faptul, că bărbatul intimatei I. Nicolae Todea în timpul conceperei n'a fost acasă nu se poate deduce în mod neîndoelnic și temeinic că numitul Nicolae Todea în acel timp critic n'a coabitat și n'a putut coabita cu soția sa, cu mama copilei Ana, născută în 18 Iulie 1917.

Considerând, deci că nesubversând între părinți copilei în timpul conceperei ei absolută imposibilitate a coabitării este evident, că Curtea de Apel prin deducțiune greșită în fapt și cu violarea dispozițiilor din §§ 158 și 138 cod. civ. austr. a declarat această copilă de ilegitimă, de unde urmează că cererea de reviziune a intimatelor este intemeiată și reclamantele conform §§-ilor 543 și 508 și 425 a fost a se obliga la suportarea cheltuielilor.

Pentru aceste motive, în numele legii, înalta Curte admite cererea de revizinne strămulă sentința Curții de Apel din Cluj No C II 1175—23—1918, respinpe acțiunea reclamantelor și obligă, că în termen de 15 zile și sub rigoarea execuției, să solvească intimatelor în total 600 (șase sute) lei, spese de proces, apel și reviziune.

Data și citită în ședință publică azi la 11 Decembrie 1922.

Decizia No. 1359—922 Ardeal Dosar No. 2135—922

S'a luat în cercetare cererea de recuzare a Societății anonime pentru exploatarea padurei Sudrigiu-Petroasa pentru excluderea tribunalului Oradea-Mare de la judecarea cauzei în materie de închiriere extra procesuală cu dl Ștefan Stăncescu, primul președinte al Curții de Apel Oradea-Mare.

În lipsa părților după referatul Dlui Cons. T. Radu, Curtea deliberând, Având în vedere, că Societatea anonimă apelantă recuză întreg Tribunalul Oradea-Mare, ca stând sub supravegherea primului-prezident al Curții de Apel Oradea-Mare, interesat în cauză ca parte, că așadară recuzarea este a se socoti for-

mulată împotriva tuturor judecătorilor aparținând tribunalului Oradea-Mare, așa că în urma acestei împrejurări instanța de judecată nu se poate complexa, și că astfel cererea de recuzare conform dispozițiilor §-ului 68 și 64 P. c. ar urma să se judece de către Curtea de Apel.

Considerând însă, că din motivul cererei de recuzare rezultă neîndoios, că în speță nu numai toții judecătorii Tribunalului, dară și toți cei ai Curții de Apel sunt a se considera de recuzați, și anume acești din urmă și în privința cererei de recuzare, de unde urmează, că în sensul dispozițiilor §-lui 64 P. c. cererea de recuzare este a se judeca de către această înaltă Curte.

Văzând apoi această cerere.

Având în vedere, că în speță dl Ștefan Stăncescu primul-prezident al Curții de Apel Oradea-Mare este interesat ca parte în cauza de închiriere care urmează să se judece de către Tribunal în Apel.

Că așadară față de dânsul sunt de aplicat prevederile §-lui 59 P. c. punct 1.

Considerând, că în sensul dispozițiilor legii de organizare judecătorească în vigoare pe teritoriul litigiului primul-prezident al Curții de Apel are largi atribuțiuni de supraveghere asupra tuturor judecătorilor, cari aparțin tribunalelor și judecătorilor de ocol pe teritoriul de jurisdicțiune al Curții de Apel.

Că din acest raport de subordonare, ce subsistă între primul-prezident al Curții de Apel și toți judecătorii de tribunal stând sub supravegherea lui rezultă bănuială temeinică a unei eventuale preocupări în privința judecării cauzei; și că așadară toți judecătorii tribunalului Oradea-Mare în speță sunt a se considera de recuzabili.

Considerând, că în sensul §-lui 65 P. c. judecătorii recuzabili sunt a se exclude de la judecarea cauzei, și că astfel fiind complexul de judecată la Tribunalul Oradea-Mare nu se poate compune.

Pentru aceste motive, în numele legii, înalta Curte admite, cererea de recuzare a apelantei Societăți anonime și pentru judecarea cauzei în apel, în baza §-lui 68 P. c. delegă tribunalul Cluj.

Data și citită în ședință publică azi la 11 Dec. 1922.

Decizia Oo. 1129—922. Bucovina Dosar No. 1115—922.

În procesul reclamantilor Nicolae Arifonovici și Valervan Arifonovici din Botoșani reprezentați prin avocatul dr. H. Lupul din Suceava, reprezentată prin pârâtei Valeria Pruvcul din Scheia, reprezentată prin avocatul dr. L. Bojen din Suceava pentru reînnoirea procesului pornit de către aceiași reclamanti în contra aceeaș parte pârâta pentru invalidarea și testament, dosar No. 950—19 al tribunalului Suceava.

S'a luat în cercetare recursul reclamantilor în contra hotărârei Curței de Apel Cernăuți din 6 Septembrie 1921 Cg. 1—21—1 prin care s'a respins acțiunea în reînnoire ca neproprie pentru fixarea audienței publice.

În lipsa părților; S'a ascultat referatul făcut în cauză Dl Consilier Dr. E. Mandicevski.

Curtea deliberând, asupra motivului de recurs, greșită fiind aplicarea legii în dispozițiunea §-ului 538 proc. civ., când Curtea de Apel examinând în prealabil acțiunea a ajuns la hotărârea a respinge acea acțiune ca neproprie pentru fixarea audienței publice sub cuvântul că acțiunea nu conține sus-

linerea că reclamații fără vină nu s'au putut folosi de dovada prin cererea fonciară introdusă la timpul său adică 6/XI 1876 la No. 28760 la tribunalul Cernăuți ca instanță fonciară, neținând seamă de faptele induse de reclamații în întemeierea acțiunii în reînnoire, care fapte sunt direct contrare constatării menționate, făcute de Curtea de Apel, nici de împrejurarea, că faptul, că în acea cerere fonciară s'ar conține renunțarea mutuală a moștenitorilor Andrei Arifonovici, Iosif Arifonovici jun. și Ilie Arifonovici la substituțiunea fidei comisară orânduită de lasătorul de moștenire Iosif Arifonovici senior, în testamentul din 4—VII 1871 în procesul principal n'a fost susținut de ei, ci obligațiunea procesuală de a dovedi acel fapt, și că susținând părata că cererea s'a pierdut, dâșii nu aveau nici un motiv să conteste adevărul acelei susțineri, deci nu poate fi vorba de o vină a lor, când ei numai după darea deciziunii Curții de Apel în procesul principal s'au interesat de găsirea actului de probare.

Considerând că, conform cu dispozițiunea §-ului 538 din proc. civ. examinarea prealabilă a acțiunilor în nulitate și în reînnoire despre care e vorba în partea a cincea a procedurii civile este a se mărgini la cercetarea dacă ea este sprijinită pe unul din motivele legale de atac (§ 529—531) din proc. civ. și introdusă în termenul legal.

Considerând, că cercetarea, dacă acțiunea este sprijinită pe unul din motivele legale de atac nu privește decât numai constatarea formală, dacă faptele induse în acțiune justifică sau nu invocarea motivului legal de atac determinat după momentele sale constitutive cerute de lege.

Considerând, că întemeind reclamații acțiunea lor în reînnoire introdusă la Curtea de Apel din Cernăuți, care a judecat procesul principal ca instanță de Apel, pe motivul legal de atac din §-ul 530 cifra 7 proc. civ. dâșii au satisfăcut condițiunile legale a arăta în acțiune momentele constitutive ale motivului legal de atac pe care își sprijină ei acțiunea susținând, că dâșii numai după ce avuse loc la 11 Mai 1921 desbaterea orală în apel și anume în ziua de 10 Iunie 1921 au descoperit cererea fonciară introdusă la 6 Noembrie 1876 la No. 22760 deși nu în original, totuși într'o copie autenticată, care garantează exactitatea, starea completă cum și concordanța ei cu originalul, că din această copie reese clar și neîndoelnic, că moștenitorii lui Iosif Arifonovici sen. anume: Andrei, Ilie și Iosif Arifonovici jun. n'au renunțat la însuși dreptul de substituțiune, decât numai la menținerea fonciară a celui drept, în fine, că reclamații descoperind copia autenticată a cererii fonciare menționate mai sus numai ulterior desbaterei în apel ținută la 11 Mai 1921, în urma căreia Curtea de Apel și-a dat deciziunea, au fost puși în măsură să întrebuițeze un mijloc de dovadă de care dâșii anterior, fără vina lor, nu s'au putut folosi dar care ar fi putut să influențeze asupra deciziunii Curții de Apel, dacă dâșii ar fi fost în măsură să se folosească de ea mai înainte de acea deciziunea căci sprijinindu-și Curtea de Apel deciziunea luată în urma desbaterei orale ținută în 11 Mai 1921, pe faptul că moștenitorii lui Iosif Arifonovici senior au renunțat mutual la însuși dreptul de substituțiune ce li s'a impus de către lasătorul moștenirii prin testament din 4/VII. 1871, faptul stabilit între alte dovezi

și prin deducțiunea câștigată din anume împrejurări doveditoare, că cererea fonciară introdusă de către mostenitori la 6 Noembrie 1876 a conținut declarațiunea renunțării lor la însuși dreptul de substituțiune fiind hotărâtor pentru deciziunea Curții, e clar, că dovedindu-se afirmațiunile reclamațiilor din acțiune s'ar schimba baza faptică pe care s'a întemeiat stabilirea hotărâtoare în proces, ceea ce e suficient pentru examinarea prealabilă a acțiunii rămânând ca numai după desbatere orală să se judece întrucât întrebuițarea acelui mijloc de probare în procedura precedentă într' adevăr ar fi putut să influențeze deciziunea în fond a Curții de Apel în favoarea reclamațiilor.

Considerând, că luând în seamă data de 10 Iunie 1921 la cari reclamații susțin să fi câștigat știrea despre noul mijloc de probare acțiunea introdusă la 6 Iulie 1921 iar predată oficiului poștal încă la 4 Iulie 1921 cu privire la dispozițiunea §-ului 534 cifra 4 s'a introdus înăuntrul termenului legal de o lună.

Considerând, că deci greșită fiind părerea Curții de Apel dezvoltată în hotărârea atacată recursul se arată ca întemeiat, deci este a se admite, iar în ce privește cheltuelile de judecată este a se hotărâ conform §-ului 52 din proc. civ. nepuțându-se da o deciziune finală asupra fondului.

Pentru aceste motive, Curtea decide. Recursul se admite și schimbând hotărârea atacată a Curții de Apel se dispune fixarea audienței preliminare asupra acțiunii în reînnoire rămânând ca asupra cheltuelilor de recurs, fiind ele cheltueli de proces, să se hotărescă în sentința ce se va da în fond.

Data și citită în Camera de Consiliu, azi la 31 Oct. 1922.

SECȚIUNEA II. ARDEAL

Decizia 359—925

Dosar 2954—922

S'a luat în cercetare cauza: crima de lănțare contra acuzaților Andrei Szász sen. Andrei Szász jun. Gavril Csarvor, Clemente Novaci, Eugen Maiu și Samuil Cordaș.

Se constată că în cauza prezentă Trib. Cluj a pronunțat sentința suc No. 237—39 1921 că în urma apelului declarat de vătamă Curtea de Apel Cluj a dat sentința sub No. 562—55 1922 cum și aceia că contra acestea hotărâri a făcut recurs în termen acuzatorul public și vătamatul.

În lipsa părților. Auzindu-se referatul Consil. Dr. N. Stănilă și concluziunile Proc. General.

Curtea Deliberând Asupra unicului motiv de casare.

Violarea art. 385 punct 1 a) Pr. Pen. prin achitarea greșită a infractorilor.

Având în vedere că instanțele de fond apreciind probele disponibile a aflat insuficiente pentru a putea stabili vinovăția acuzaților.

Avind în vedere că aprecierea dovezilor fiind un drept suveran al instanțelor de fond scapă de controlul celei de revizuire.

Având în vedere că nulitatea prevăzute în art. 385 punct 1 a Pr. Pen. se referă la cazul când în fond se stabilește oarecare fapt și e controversă nu-

mai în privința că faptul astfel constatat întrunește elementele vreunei infracțiuni pe când în caz de achitare pe baza art. 326. punct 2 Pr. Pen. nu se constată nici un fapt neexistent în consecință.

Curtea află acest motiv de inadmisibil.

Pentru aceste motive Curtea în numele legii respinge recursul făcut de acuzatorul public și vătămă în contra sentinței Curții de Apel Cluj No. 562—45 1922.

Data și pronunțată în audiență publică ținută la 16 Februarie 1923.

Decizia No 360—923 Ardeal Dosar No. 2819—922

S'a luat în cercetare cauza: falsificarea de document privat contra acuzatului Coman Toma Popa.

Se constată că în cauza prezenta Trib. Alba-Iulia a pronunțat sentința sub No. 1276—30—1915, că în urma apelului declarat de acuzator și acuzat Curtea de Apel Cluj a dat sentința sub No. 938—33—1920 cum și aceia că contra acestei hotărâri a făcut recurs în termen aceleși părți.

În lipsa părților.

Auzindu-se raportul Consil. Dr. N. Stănilă și concluziunile Proc. General.

Curtea deliberând. 1. Asupra motivului de casare invocat de apărăre.

Violarea art. 385 punct 1 a) Pr. Pen. prin stabilirea greșită a vinovăției.

Având în vedere că recurentul nu invoacă nici un motiv din care s'ar putea deduce din ce cauză nu ar fi faptul constatat infracțiune.

Că din actele din dosar, reiese, că această cale de atac e îndreptată contra aprecierii dovezilor.

Având în vedere că aprecierea dovezilor fiind un drept suveran al instanțelor de fond scapă de controlul celei de revizuire deci Curtea află acest motiv de inadmisibil.

2. Asupra motivului de casare invocat de acuzat.

Violare de lege prin stabilirea unei pedepse prea grele.

Având în vedere că art. 403 punct. 1. C. pen. prevede pentru fapta care formează obiectul acuzei pedeapsa de muncă silnică al cărei minimum e de 2 ani.

Având în vedere că în speță s'a dat pedeapsa de 6 luni reclinziune cu aplicarea art. 92 C. pen. 1.

Având în vedere că astfel fiind o reducere mai intensivă a pedepsei e exclusă de lege.

Curtea află acest motiv de inadmisibil.

3. Asupra motivului de casare invocat de acuzator. Violarea art. 385 punct. 3. Pr. Pen. prin stabilirea unei pedepse ușoare.

Având în vedere că instanțele agravate nu sunt atât de ponderoase încât ar fi motivat ridicarea pedepsei la muncă silnică.

Curtea află acest motiv de nebazat.

Pentru aceste motive Curtea în numele legii respinge recursul făcut de acuzatul Coman Toma Popa apărător și acuzator în contra sentinței Curții de Apel Cluj No. 938—33—1920.

Data și pronunțată în audiență publică ținută la 16 Februarie 1923.

Decizia 361/923. Ardeal Dosar 2882/922.

S'a luat în cercetare cauza: crima de furt contra acuzatilor Iosif Barta, Ludovic Szabó, Ludovic Zoltan,

Moise Methe și Ioan Barsos,

Se constată că în cauza prezenta Trib. Iași a pronunțat sentința sub No. 1473/8/921 că în urma apelului declarat de acuzați și apărători Curtea de Apel Târgul-Mureș a dat sentința sub No. 131/13/1922 cum și aceia că contra acestei hotărâri a făcut recurs în termen acuzatul Iosif Barta cum și apărătorul său mai departe acuzați Ludovic Szabó Ion Barsos și apărătorul lor.

În lipsa părților.

Auzindu-se raportul Consil. Dr. N. Stănilă și concluziunile Proc. Gen.

Curtea deliberând asupra motivului de casare invocat de acuzații Iosif Barta, Ludovic Szabó, Ion Barsos și apărător.

Violarea de lege prin emiterea aplicării art. 92 C. pen. la stabilirea pedepsei.

Având în vedere că circumstanțele atenuante nu sunt atât de numeroase și ponderoase în cât s'ar putea corecționaliza pedeapsa dată care e în proporție cu gravitatea faptei.

Curtea află acest motiv de nebazat.

Asupra motivului de casare invocat de apărătorul acuzatului Iosif Barta la publicarea sentinței,

Având în vedere că acest infractor luând parte la desbaterile apelatorie s'a declarat asupra remediului de drept dat lege.

Că astfel fiind conf. art. 425 al 3 Pr. Pen. era superfluă comunicarea acestei hotărâri cu apărătorul.

Că întrucât s'a făcut prin violare de lege, aceasta nu dă naștere la un drept neexistent în consecință.

Curtea află acest recurs de inadmisibil.

Pentru aceste motive Curtea în numele legii respinge recursul făcut de acuzați Iosif Barta, Ludovic Szabó, Ion Barsos și apărători contra sentinței Curții de Apel Târgul-Mureș No. 131/13/1922.

Data și pronunțată la 16 Februarie 1923.

Decizia 362—923. Ardeal Dosar 3630—922.

S'a luat în cercetare cauza: crima de furt și tăinuiri contra acuzaților Iuliu Terher și Ioan Kuszta.

Se constată că în cauza prezenta Trib. Oradea-Mare a pronunțat sentința sub No. 5399—16—1921 în urma apelului declarat de acuzatorul în defavorul iar apărătorul public în favorul acuzatului Ion Kuszta Curtea de Apel Oradea-Mare a dat sentința sub No. 533—19—1922, cum și aceia contra acestei hotărâri a făcut recurs în termen apărătorul public în interesul acuzatului Ion Kuszta.

În lipsa părților.

Auzindu-se raportul Consil. Dr. N. Stănilă și concluziunile Proc. Gen.

Curtea deliberând, asupra motivului de casare: 1. Violarea art. 385 punct 1 a) Pr. Pen. prin stabilirea greșită a nevinovăției.

Având în vedere că recurentul invoacă motive însă din actele din dosar reiese evidenț, că acest remediul de drept e îndreptat contra aprecierii dovezilor, care fiind un drept suveran al instanțelor de fond scapă de controlul celei de revizuire deci.

Curtea află acest motiv de inadmisibil.

2. Violarea art. 385 punct 1 b) Pr. Pen. prin calificarea greșită a infracțiunii.

Având în vedere că instanța de apel a constatat

faptul că infractorul și-a procurat obiectele din litigiu fiind în știință că acele sunt produsul unui furt.

Având în vedere că faptul astfel constatat intru-nește toate elementele infracțiunii de tănuire prevăzută în art. 370 C. pen.

Curtea află acest motiv de nebazat.

Pentru aceste motive, Curtea, în numele legii

Respinge recnrsul făcut de apărătorul acuzatului Ion Kusziza în contra sentinței Curții de Apel Oradea-Mare No. 533—19—1922.

Data și pronunțată în audiență publică ținută la 16 Februarie 1923.

Decizia 365—923

Ardeal

Dosar 3588—922

S'a luat în cercetare cauza: crimă de tănuire și falsificare de document contra acuzatului Iosif Hirgi.

Se constată că în cauza prezentă Trib. Oradea-Mare a pronunțat sentința sub No. 7687—13 921, că în urma apelului declarat de apărător Curtea de Apel Oradea-Mare a dat sentința sub No. 945—16 922 P. II-a, cum și aceia că contra acestei hotărâri a făcut recurs în termen acuzatul și apărătorul public,

În lipsa părților. Auzindu-se raportul Consil. Dr. N. Stănilă și concluziunile Proc. Gen.

Curtea Celiberând Asupra motivului de casare invocat de acuzat.

Având în vedere că ecuzatul s'a declarat de mulțumit cu sentința dată deja de instanța primă.

Că hotararea instanței de apel fiind confirmătoare nu agravează poziția infractorului cu nimic, deci cât privește această parte deja sentința instanței prime a ajuns definitivă în consecință.

Curtea află acest recurs de inadmisibil.

2. Asupra motivelor de casare invocate de apărare.

a) Viotarea art. 385 punct 1 a) Pr. Pen. prin stabilirea greșită a vinovăției.

Având în vedere că recurentul un arată motivele din care s'ar putea stabili cauza pentru care nu ar constitui vre'o infracțiune starea faptică constatăată și și conform art. 33 al 3 Pr. Pen. obligatorie și în revizie, iar din actele din dosar, reiese că acest remediu de drept e îndreptat contra aprecierii dovezilor, ceea ce fiind un drept suveran al instanțelor de fond scapă de controlul celei de revizuire astfel.

Curtea află acest motiv de inadmisibil.

b) Violarea art. 385 punct 1 b) și 3 Pr. Pen. prin cualificarea greșită a faptele lor și omiterea eronată a aplicării art. 92 C. Pen. la darea pedepsei.

Având în vedere că faptul constatat în fond intru-nește toate elementele infracțiunilor prevăzute în art. 370 și 405 C. Pen., iar circumstanțele atenuante sunt mult mai neînsemnate decât spre a se fi aplicat art. 92 C. pen. la darea pedepsei.

Curtea află aceste motive de nebazate.

Pentru aceste motive, Curtea, în numele legii.

Respinge recursul făcut acuzatul Iosif Hirgi și apărătorul public în contra sentinței Curții de Apel Oradea-Mare No. 945—16—1922 P. II.

Data și pro muțată în pudiență publică ținută la 16 Februarie 1923.

Decizia 365—923.

Ardeal

Dosar 3221—922.

S'a luat în cercetare cauza de mitnire contra acuzăților Ioan Cărpinișian, Mihai Bunoii și Alexandru Hașdu.

Se constată că în cauza prezentă Trib. Timișoara a pronunțat sentința sub No. 216—5—922, că în urma apelului declarat de acuzății Ioan Cărpinișian și Mihai Bunoii cum și apărătorul celui din urmă, Curtea de Apel Timișoara a dat sentința sub No. 861—7—922 cum și aceia că contra acestei hotărâri a făcut recnrs în termen apărătorul special al acuzatului Mihai Bunoii, dând și motive în scris.

În lipsa părților. Auzindu-se raportul Consil. Dr. N. Stănilă și concluzi inulieroPc. General.

Curtea deliberând.

1. Asupra motivului de casare.

Violarea art. 384 punct. 3 pr. pen. prin omiterea luării probelor în direcțiunea indicată.

Având în vedere că recurentul a declarat caz de nulitate contra unei hotărâri premergătoare fără ca să fie susținut acest remediu de drept cu ocaziunea declarării recursului contra hotărârii date în fond.

Având în vedere că cazurile de nulitate declarate în decursul procedurii nu au caracterul unui remediu de drept de sine stătător ci numai al unei declarațiuni menite să rezerve un drept pentru cazul când hotărârea formală ar fi defavorabilă părții ceea ce reiese din dispozițiile art. 426 punct. 3, 395 și 387 al. 1 c. pen. combinat cu art. 31 al. 2. N. Pr. Pen. din care rezultă că apel, sau, recurs este admisibil numai contra unei sentințe deci unei hotărâri date în fond.

Având în vedere că astfel fiind, că declarațiunea de rezervare de drept făcută față de o hotărâre premergătoare poate lua caracterul unui recurs dat în fond numai în cazul dacă hotărârea finală a fost numai atacată cu recurs dar totodată declarată susținerea sau înlăturarea declarațiunii făcută în decursul procedurii ceea ce în speță nu s'a făcut în consecință.

Curtea află acest motiv de inadmisibil,

Su fond.

Asupra motivelor de casare date cu provocare la art. 385 pct. la c) și 2 Pr. Pen.

Având în vedere că recurentul un motivează cu nimic că faptul constatat în concre din cel cauză nu ar constitui nici o infracțiune, cum nici aceia, că care ar fi cauzele acelea, care apăra de pedeaps ceea ce nici din actele din dosar nu rezultă, iar din motivele dată în scris ar rezulta că recurentul nu e mulțumit cu rezultatul administrării probelor, ceea ce ese din cadul revizuirii, în fine nu rezultă din declarațiunea dată nici aceia că întrucât nu ar fi respectate cadrele legii la stabilirea pedepsei în consecință fiind acest remediu de drept nedeterminat.

Curtea'l află de în admisibil.

Pentru acest motive Curtea în numele legii.

Respinge recursul făcut de apărătorul special al acuzatului Mihai Buma contra sentinței Curții de Apel Timișoara No. 861/7/1922.

Data și pronunțată în audiență publică ținută la 16 Februarie 1923.

Comentariul Codului civil Austriac

Introducere

Despre legile civile în general.

(Urmare)

Judecătorul nu se ia după intenția legiuitorului, ci după textul legii. Deci, va admite acea interpretare care, după literă, după regulile logice, după felul special al legii în chestie, cuprinde cel mai potrivit sens, chiar dacă intenția legiuitorului era alta. La această interpretare, judecătorul se va folosi de principiile generale ale dreptului, eliminând orice interpretare, care ar viola principiile consacrate: libertatea contractelor, a proprietății, respectul drepturilor câștigate, violarea drepturilor terților de bună credință etc. În afară de aceasta, va examina și celelalte dispozițiuni ale legii, înlăturând o interpretare care ar fi în contradicție cu ele.

11. Dacă legea nu dispune pentru cazul concret, judecătorul totuși trebuie să judece, cu toate că de acea stare de fapt legea nu leagă nici o poruncă. Deci, va aplica acea poruncă, pe care legea o prevede pentru starea de fapt cea mai apropiată afară numai dacă un element oarecare exclude aplicarea acelei porunci.

Spre exemplu: art. 85 din legea matrimonială prevede că judecătorul când desface o căsătorie pentru adulter, trebuie să interzică celui declarat vinovat încheierea căsătoriei între acele persoane care au comis adulterul. Dacă însă bărbatul a comis adulterul prin săvârșirea violului asupra unei femei, art. 85 nu se poate aplica, pentru că ideea fundamentală a legii este să creieze motive contra adulterului, pedepsind pentru vina lor pe aceia care l-au comis. Când însă s'a comis viol, aceste considerațiuni nu mai există, ba femeia nevinovată ar fi pedepsită prin faptul că vătămarea ce i s'a adus, nu s'ar putea repara prin căsătorie (Curia 2252/1899).

În astfel de cazuri vorbim de interpretare *restrictivă*.

Când la starea de fapt se aplica porunca legală de un alt caz similar, vorbim de interpretare *extensivă*. Așa d. e. art. 878 C. c. prevede că ceea ce este imposibil, nu poate fi obiectul contractelor. Or, în timpul războ-

iului s'au ivit multe cazuri când părțile n'ar fi putut executa contractele, decât cu sacrificarea existenței lor. Prestațiunea nu era imposibilă, dar practica judecătorească a admis că „prestațiunea este imposibilă” și atunci când există cauze economice pe care debitorul nici cu cea mai mare îngrijire nu putea să le prevadă și să înlătore desavantajele ivite din ele, iar aceste cauze ar face ca prestațiunea să ceară mari sacrificii care ar produce ruina debitorului.

Se poate că într'un caz oarecare nici prin interpretare extensivă sau restrictivă nu se poate decide. În astfel de cazuri recurgem la *analogie*, adică cercetăm regula pe care legiuitorul ar fi pus-o dacă s'ar fi gândit la acel caz.

Spre exemplu: legea prevede că contractul cu care am cumpărat un imobil dela o persoană despre care știam că vânduse acelaș imobil unui alt cumpărător, poate fi atacat de acesta din urmă. Ivindu-se cazul că un imobil s'a vândut prin licitație și a fost cumpărat de către o persoană care știa că imobilul nu aparține debitorului contra căruia s'a ordonat licitația, ci unele alte persoane cu acelaș nume; Curia, prin analogie, a declarat că și dreptul de proprietate al acestui cumpărător poate fi atacat. (Acest caz poate fi considerat și ca interpretare extensivă a art. 367, 368 C. c. care vorbește numai de lucruri mișcătoare).

12. Când cazul nu se poate rezolva nici prin analogie, judecător este liber. Codul invoacă pentru acest caz dreptul natural, care însă nu există.

13. Când dispozițiunile unei legi sunt în contradicție, judecătorul trebuie să aplaneze acest conflict. Această aplanare se va face pe baza principiului, că una dintre aceste dispozițiuni trebuie să fie greșit redactată.

Spre exemplu: legea din 2 Noembrie, art. 2 prevede, că sunt nule toate actele încheiate relative la bunurile Statului înainte de 1 Decembrie 1918, dacă n'au fost înscrise în cartea funduară. Art. 6 din aceeaș lege dispune, că

actele încheiate în intervalul dela 18 Octombrie 1918 până la 1 Decembrie 1918 sunt nule numai dacă n'au fost declarate; iar dacă au fost declarate, pot fi valabile chiar dacă n'au fost înscrise în cartea funduară (art. 6, alin. 1). Contrazicerea este evidentă, pentru că regula ca excepția la dispozițiunea art. 6 nu poate fi considerată ca o excepție la dispozițiunea art. 2, fiind clar, că actele încheiate înainte de 18 Octombrie 1918 trebuie să aibă cel puțin aceeași tărie ca și cele încheiate după această dată. Deci, când judecătorul trebuie să decidă, dacă este sau nu valabil un act încheiat înainte de 18 Octombrie 1918, care declară, dar nu s'a înscris în cartea funduară: pe baza art. 2, ar. trebuie să dea soluțiune negativă, iar, în baza art. 6 soluțiune afirmativă. Deci, judecătorul va studia antecedentele (decretul VII, al Consiliului Dirigent și ordonanțele de executare) și constatând, că decretul VII dispune declararea numai pentru actele încheiate după 18 Octombrie 1918, așa dar declarațiile, făcute pentru actele încheiate înainte de această dată sunt fără efect: va aplica art. 2, declarând, că art. 6 este greșit redactat. Deci, va constata, nevalabilitatea actului.

14. Când dispozițiunile mai multor legi sunt, în contrazicere, se aplică principiul, că legea anterioară, este abrogată prin cea posterioară. Acest principiu nu se poate aplica atunci, când este evident, că prin legea posterioară, nu s'a intenționat modificarea legii anterioare, d. e. pentru motivul, că legea anterioară reglementează un raport de drept special, sau un grup anumit de raporturi de drept.

Nu se poate aplica acest principiu nici atunci, când noua lege este în contrazicere cu Constituția, afară numai dacă constituie o modificare a Constituției, făcută în forma prevăzută de art. 129.

Părerea, că judecătorul nu poate examina constituționalitatea legilor, decât numai din punctul de vedere formal (Alezandresco, Negrea), este greșită; sau mai bine zis, nu se mai poate menține după noua Constituție (art. 103), care admite în mod expres ca acele legi care sunt contrarii Constituției, să fie declarate inaplicabile.

Durata legii

Art. 9. Legile își păstrează puterea atâta timp cât legiuitorul nu le modifică sau nu le abrogă în mod evident.

1. Textul maghiar se abate dela textul german care vorbește de abrogare în mod expres. Am tradus textul maghiar, pentru că

jurisprudența admite, că pulerea legilor poate să înceteze și prin neaplicare consecventă (desvetudo) sau uz contrariu.

Jurisprudența.

11. *Curia S. U. 63.* Legile care opresc ca bisericile, corporațiunile bisericesti și persoanele bisericesti să poată dobândi avere imobilă, fiind învechite în urma raporturilor schimbate, nu mai sunt în vigoare.

(Din motive): „Antiereza fiind declarată nevalabilă, bisericile au fost silite să-și plaseze banii, conform reglementului cărților funduare, pe lângă garanții ipotecare, iar capacitatea lor necontestată a dobândi drept de ipotecă n'are valoare practică decât atunci când au și dreptul de a cumpăra imobilele ipotecate în caz de licitație, lucru care dovedește că posibilitatea de a dobândi drept de ipotecă este în strânsa legătură cu capacitatea de a dobândi proprietatea imobilelor.

Sub efectul acestei situații s'a dezvoltat, dela anul 1861 încoace, practica autorităților funduare că dreptul de proprietate se întabulează în favoarea bisericilor catolice și persoanelor bisericesti, în baza dobândirii proprietății, fără a se justifica aprobarea supremă.

Pe baza acestei practice, aprobate și de instanțele superioare, bisericile, corporațiunile bisericesti și persoanele bisericesti au devenit proprietare tabulare a multor imobile de o valoare mare, fără ca cineva să fi protestat; deci față de aceste fapte evidente valabilitatea dobândirii proprietății nu se mai poate contesta.

12. *Curtea de Apel Győr Dec. No. 15.* „Călugării catolici nu sunt excluși de la capacitatea de a dobândi avere imobilă prin succesiune fie legală, fie testamentară sau convenționată.

(Din motive): „deși legea LXXI : 1715 care dispune că membrii corporațiilor religioase (tagmelor călugărești) nu pot dobândi imobile, cum este amintită în deciziunea No. 63 a Curiei (dec. de mai sus), totuși dispozițiunile acestei legi trebuie considerate ca învechite și scoase din vigoare conform textului și motivării acelei deciziuni“.

Alte feluri de dispozițiuni, ca: a) obiceiuri Art. 10. Obiceiul nu se poate lua în considerație decât în cazurile când o lege oarecare îl invoacă.

Adnotări.

1. Art. 10. vorbește de dreptul cutumiar. Obiceiurile de fapt, practica vieții care nu cuprinde poruncă de drept, nu sunt înțelese.

La aceste obiceiuri se referă și Codul; d. e. 501, 549, 1029, 1109.

2. Art. 19 din legea IV:1869 obligă pe judecător să judece în virtutea legilor și obiceiurilor cu putere de lege. Art. 10 nu poate fi considerat ca abrogat prin art. 19. IV:1869, pentru că acest din urmă articol se referă numai la cazurile când dreptul cutumier are putere de lege, deci pe teritoriul codului austriac s'ar înțelege numai obiceiurile invocate de o lege.

3. Cu toate acestea, dreptul cutumier are puterea legii și în acest teritoriu, va să zică, dispozițiunea art. 10 este ineficace. Am arătat în introducere, că acest articol a fost redactat sub efectul raționalismului. Școala istorică a dovedit că dreptul cutumier se naște în mod suveran, ca și legea.

Deci, judecătorul nu poate să se abată dela jurisprudența consecventă ce s'a dezvoltat la aplicarea dispozițiilor codului.

b) Statute provinciale

Art. 11. Statutele fiecărei provincii sau district în parte au putere de lege numai dacă vor fi confirmate în mod expres de Suveran, după promulgarea codului de față.

c) Hotărâri judecătorești

Art. 12. Dispozițiunile luate pentru cazuri izolate și sentințele date de tribunale în litigii speciale nu au nici odată putere de lege și nici nu pot fi extinse asupra altor cazuri sau persoane.

d) Privilegii

Art. 13. Privilegiile și scutirile acordate unor persoane sau chiar corporațiunii întregi, se vor judeca la fel cu celelalte drepturi, întru cât normele politice nu cuprind în privința acestora dispozițiuni speciale.

Adnotări.

1. Statutele nu ne interesează. Să amintim numai art. 102 din legea LIV:1912, conform căruia statutele municipiilor și orașelor cu consiliu, prin care raporturile de drept de chirie se reglementează, sunt obligatorii pentru instante, dar numai în afaceri de chirie și numai dacă au fost aprobate de ministerul de interne și justiție și au fost publicate în foaia oficială.

2. Nu ne interesează nici privilegiile.

3. Ordonanțele ministeriale, întru cât este vorba de legalitatea lor, sunt supuse aprecierii judecătorului: art 19 legea IV:1869.

4. Sentința judecătorească este obligatorie numai între părți. În anumite cazuri ea poate să fie operantă erga omnes (divorțul, legitimitatea copilului etc.), dar nici prin aceasta nu devine normă de drept. Sentințele

judecătorești însă sunt isvoare importante, din care se poate constata dreptul cutumier.

Diviziunea principală a dreptului civil

Art. 14. Dispozițiunile cuprinse în codul civil tratează dreptul persoanelor, dreptul real și normele comune acestora.

Adnotări. Codul are un sistem greșit. El consideră obligațiunile și succesiunile ca făcând parte din drepturile reale.

PARTEA I.

Despre drepturile persoanelor

CAPITOLUL I.

Despre drepturile ce se referă la însușirile și raporturile personale

Drepturile persoanelor

Art. 15. Drepturile persoanelor se referă la însușirile și raporturile personale, sau se întemeiază pe vreun raport familiar.

I. Din caracterul personalității. Drepturile înăscute

Art. 16. Orice om are drepturi înăscute, învederate de rațiune și pentru aceasta trebuie considerat ca persoană. Sclăvia sau lăbăgia precum și exercițiul oricărei puteri ce s'ar referi la acestea, nu sunt permise în aceste țări.

Prezumarea legală a drepturilor înăscute

Art. 17. Ceea ce este conform drepturilor naturale înăscute, se consideră că există atâta timp cât nu se dovedește restricțiunea legală a acestor drepturi (textul ungurec: „a unor astfel de drepturi”).

Drepturile ce pot fi dobândite

Art. 18. Ori cine este capabil să dobândească drepturi în condițiunile prevăzute de legi.

Urmărirea drepturilor

Art. 19. Ori cine este liber să-și facă plângerea sa înaintea autorității stabilite de lege, dacă crede că este violat în dreptul său. Acela care, în disprețul acesteia, își face dreptate singur sau depășește limitele legitimei apărări, răspunde pentru aceasta.

Art. 20. Actele juridice ce privesc pe suveran, dar care se referă pe proprietatea sa particulară sau la modurile de dobândire bazate pe dreptul civil vor fi judecate în conformitate cu legea, de către instanțele judecătorești.

Adnotări.

1. Partea I. (art. 15—284) cuprinde drepturile personale și anume: dispozițiunile generale (cap. I); dreptul matrimonial (cap. II, înlocuit cu legea matrimonială din 1894), drepturile dintre părinți și copii (cap. III) și

tutela și curatela (cap. IV. înlocuit cu legea XX:1877).

2. Codul fiind bazat pe teoriile raționaliste, vorbește de drepturi naturale, înăscute. După aceste teorii dreptul este un imperativ categoric al rațiunii, deci un fenomen stabil și neschimbat ca și rațiunea. Prin urmare, însăși rațiunea ne arată că omul trebuie să aibă anumite drepturi inseparabile de el, isvorând din calitatea sa de om. Aceste drepturi ar fi: dreptul la integritatea corporală, onoare etc. etc. Știința modernă nu mai admite nici o teorie aprioristică, ci cercetează dreptul ca fenomen obicinuît cauzând să-l explice prin origina și scopul său. Iar origina dreptului ne arată că dreptul s'a născut din utilitate și s'a format potrivit condițiilor societăților. La toate popoarele primitive, în trecut și în prezent, dreptul obiectiv se naște sub formă de porunci, precepte care, bazate pe experiență, exprimă condițiunile de existență ale aceluiași popor. Cum aceste condițiuni nu sunt la fel, nici dreptul obiectiv nu poate cuprinde elemente care să fie eterne, invariabile. Nimic nu se naște din rațiune, toate preceptele de drept își au origina în situația specială în care se găsește un popor oarecare într-o anumită epocă. Cum însăși dreptul subiectiv nu este altceva, decât numai libertatea acordată de acele precepte, terenul pe care poruncile de drept (dreptul obiectiv) nu l-au ocupat: dreptul subiectiv este determinat totdeauna de dreptul obiectiv pozitiv. Este deci evident, că nu pot exista drepturi isvorite din rațiune. Tot omul are numai acele drepturi subiective care îi sunt date de către dreptul obiectiv al societății în care trăiește.

3. Cu toate acestea, nu putem considera ca neexistent, art. 16, care declară că aceste drepturi își au ființă și nici art. 17 care le presupune ca existente. Mai bine zis, art. 17 are înțelesul că o situație, o stare ee fapt care este în armonie cu acele drepturi, trebuie considerată ca admisă de lege. Spre exemplu, omul are dreptul să muncească sau să nu muncească (libertatea acțiunii). Dacă muncesc se presupune, că mă folosesc de această libertate (art. 17), deci acea parte care afirmă că în urma unui fapt nu mai am această libertate, trebuie să dovedească acest fapt; d. e. mă ocup în orașul N. cu vânzarea unui articol; adversarul meu trebuie să dovedească cumcă m'am obligat prin contract făcut cu el, că nu voi vinde acel articol în acel oraș pentru a nu-i face concurență ilotală. Interpretat așa, art. 17 cu-

prinde numai o regulă de probațiune care însă nu se poate aplica decât numai la măr-ginirea dreptului subiectiv prin fapte juridice.

4. Pe aceasta bază se poate rezolva și mult discutata chestiune a drepturilor de personalitate. Nu trebuie să desingem o categorie specială a drepturilor subiective, categorie care s'ar deosebi de drepturile pur patrimoniale. Omul este liber, întru cât nu este mărginit de lege sau de actele sale proprii. Această libertate nu poate fi violată de terții. Cum însăși omul, în afară de interesele patrimoniale mai are și alte interese, se înțelege dela sine că violarea libertății sale este fapt ilicit și când vătămarea a fost adusă acestor interese nepatrimoniale.

Nu trebuie deci să considerăm *apărarea personalității* ca o idee ultramodernă, pentru că ea rezultă din însăși natura dreptului subiectiv. Numai influența puternică a doctrinei dreptului roman a făcut că sistemul apărării personalității nu s'a dezvoltat până acum. Nu se poate ca dreptul obiectiv să nu mă apere când cineva abuzează de numele meu expunându-mă disprețului oamenilor, sau când prin abuz, mi se publică scrisorile mele confidentiale etc. Deci, în astfel de cazuri, judecătorul trebuie să-mi dea ajutorul necesar.

Di *Negrea* este de părere că față de amestecul ilicit al terțelor persoane, singurul mijloc pentru apărarea personalității, este acțiunea prejudicială, conform art. 130 C. proc. civ. De sigur că sunt unele cazuri când acest mijloc este de ajuns. D. e. când cineva pune la îndoială că am dreptul de a purta un nume. E destul ca prin acțiune prejudicială să cer constatarea dreptului meu la acel nume. Inșă, în multe cazuri, nu este suficient ca sentința să cuprindă numai constatarea dreptului. Să luăm cazul invers, când acela care contestă dreptul meu de a purta acel nume, fiind vătămât în personalitatea sa, voiește ca acest abuz să înceteze. Nu văd nici o piedică în cod, ca acela care abuzează de numele meu, să fie condamnat să nu-l mai poarte. Cum să se execute această sentință? În baza art. 222 leg. exec. (alin. 3), ori de câte ori se mai folosește de numele meu, va fi supus unei amenzi (art. 49 leg. LIV:1922). În cazul Szapáry-Szapár Curia maghiară a condamnat pe părât (un procuror, Szapár, care se folosea de numele Szapáry a fost chemat în proces civil de către un conte Szapáry) să nu mai poarte numele Szapáry.

(Va urma).

Dr. Ștefan Laday.